

Ο Τριαδικός Θεός: Η Τριαδικότητα και η Μοναδικότητα του Θεού (Βασίλειος Γκρίλλας, Θεολόγος, ΜΑ Θεολογίας)

/ [Πεμπτούσια](#)

Το βασικότερο δόγμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι το Τριαδολογικό. Σύμφωνα με αυτό ο Θεός είναι Ένας και παράλληλα Τριαδικός. Ακριβέστερα, όπως αναφέρουν τα πλείστα των Πατέρων, ο Θεός είναι «Μονάς άμα και Τριάς». Ένας είναι ο Θεός κατά την ουσία ή αλλιώς κατά την φύση Του [1]. Τριαδικός είναι κατά τα πρόσωπα και ή αλλιώς κατά τις υποστάσεις Του [2]. Σε αυτό το περιβάλλον Μονάδος και Τριάδος στο Θεό ουσιαστικά αναφερόμαστε σε τρεις σχέσεις:

α) Την Μονάδα εν τη Τριάδι.

Η σχέση αυτή προκύπτει εξαιτίας της μίας ουσίας του Θεού. Προς αυτή την ενότητα ουσίας συνάπτονται τρία δεδομένα. Πρώτον, η ενότητα της ενέργειας του Θεού [3]. Δεύτερον η ενότητα των ιδιωμάτων του Θεού [4]. Τρίτον η ενότητα και το ενιαίον του θελήματος του Θεού [5].

Κύρια βάση αυτής της ενότητας, που αποδεικνύει τον Θεό Μονάδος εν Τριάδι, είναι το πρόσωπο του Θεού Πατρός. Η απλή και αδιαίρετη θεία ουσία του Πατρός, είναι παράλληλα η αυτή απλή και αδιαίρετη ουσία του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Έτσι, αν και στον Θεό υπάρχουν τρία διαφορετικά Πρόσωπα-Υποστάσεις, εξ' αιτίας της μίας και κοινής ουσίας που έχουν, συνιστούν έναν και μοναδικό Θεό [6]. Έτσι τα τρία πρόσωπα του Θεού, ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα είναι ένας και μοναδικός Θεός [7] και παράλληλα το κάθε ένα πρόσωπο είναι ωσαύτως Θεός [8].

Εφόσον στον Θεό υπάρχει μία ουσία αδιαίρετη, υπάρχει και μία μόνο ενέργεια καθόσον η ενέργεια πηγάζει εκ της ουσίας. Κάθε ενέργεια της Τριάδος είναι ενέργεια όλων των προσώπων και κάθε ενέργεια του ενός προσώπου είναι ουσιαστικά ενέργεια όλης της Τριάδος.

Στην αυτή βάση της μιας ουσίας και τα ιδιώματα των Τριών προσώπων της Τριάδος είναι ενιαία. Η παντοδυναμία για παράδειγμα ή η αγιότητα, ή αγαθότητα

ως ιδιώματα του Θεού αφορούν το ίδιο καθένα από τα πρόσωπα της Τριάδος [9].

Ομοίως εφόσον η ουσία του Τριαδικού Θεού είναι ίδια και για τα τρία πρόσωπα και το θέλημα είναι ένα και κοινό για τα τρία πρόσωπα. Το θέλειν του Πατρός είναι το ίδιο με το θέλειν του Υιού και του Αγίου Πνεύματος και σε προέκταση το θέλειν του Υιού είναι το αυτό με το θέλειν του Πατρός και του Αγίου Πνεύματος και τέλος το θέλειν του Αγίου Πνεύματος είναι ίδιο με το θέλειν του Πατρός και του Υιού.

Στην Αγία Τριάδα λοιπόν, το ένα και συναϊδιο αφορά την ουσία, την ενέργεια και το θέλημα που καθιστούν την γνώμη του Τριαδικού Θεού σε απόλυτη σύμπνοια στα τρία πρόσωπα. Παράλληλα, αυτή η ενότητα παρουσιάζει μια απόλυτη ταυτότητα και όχι απλά μια ομοιότητα της εξουσίας και της δύναμης και της αγαθότητας του Τριαδικού Θεού. Επί τη βάση της μίας ουσίας, της μίας αγαθότητας, της μίας δύναμης, της μίας θέλησης και της μίας ενέργειας ο Τριαδικός Θεός αποδεικνύεται Ένας και στο έξαλμα της κινήσεως Του και η κίνηση αυτή είναι μία και η αυτή και των τριών υποστάσεων. Έτσι ο Πατήρ ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα δεν είναι τρεις διαφορετικοί θεοί, αλλά ένας Θεός, η Αγία Τριάδα [10].

β) Την Τριάδα εν τη Μονάδι.

Η τριαδικότητα στο Θεό είναι αληθινή και πραγματική και όχι φαινομενική. Αυτή η αλήθεια και η πραγματικότητα έγκειται σε δύο βασικά σημεία:

Πρώτον στον Θεό υπάρχουν τρία πρόσωπα ή υποστάσεις, του Πατρός, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, τα οποία διακρίνονται μεταξύ τους.

Δεύτερον στην πρόοδο του κάθε προσώπου του τριαδικού Θεού. Η έννοια της προόδου στον Τριαδικό Θεό αναφέρεται στην διάφορο αρχή και στην σχέση των προσώπων μεταξύ τους. Σε αυτή την βάση ο Πατήρ είναι άναρχος ή αλλιώς αγέννητος, ο οποίος γεννά αϊδίως τον Υιό και εκπορεύει το Άγιο Πνεύμα. Ο Υιός είναι γεννητός εκ του Πατρός. Το Άγιο Πνεύμα είναι εκπορευτόν εκ του Πατρός [11].

Κάθε πρόσωπο της Αγίας Τριάδος έχει ένα ιδίωμα προσωπικό ή αλλιώς υποστατικό το οποίο κατέχει το κάθε πρόσωπο και δεν απαντάται στα άλλα. Έτσι ο Πατήρ ως υποστατικό ιδίωμα έχει την αγεννησία, ο Υιός το γεννητόν ή αλλιώς την γέννηση και το Άγιο Πνεύμα το εκπορευτόν ή αλλιώς εκπόρευση [12].

γ) Την Μονάδα άμα και Τριάδα.

Οι τρεις υποστάσεις ή αλλιώς τα τρία πρόσωπα της Αγίας Τριάδος, συνυπάρχουν και αλληλοπεριχωρούνται. Έτσι ο Πατήρ υπάρχει εν τω Υιώ και τω Αγίω Πνεύματι. Ο Υιός υπάρχει εν τω Πατρί και τω Αγίω Πνεύματι. Το Άγιο Πνεύμα υπάρχει εν τω Πατρί και τω Υιώ.

Μέσα από αυτή την μορφή ύπαρξης των προσώπων στον Τριαδικό Θεό, έχουμε μία ουσία ή φύση σε τρία πρόσωπα και παράλληλα έναν Θεό σε τρεις υποστάσεις. Στην ύπαρξη αυτή τα πρόσωπα παραμένουν πάντα ασύγχυτα ενωμένα και αδιάσπαστα διαιρούμενα. Τα τρία πρόσωπα δηλαδή ενώνονται χωρίς να παράγεται σύγχυση και αλληλοπεριχωρούνται χωρίς να υφίσταται συναλοιφή ή σύμφυρση [13].

Παραπομπές:

- 1. Ουσία = φύση και φύση = ουσία.**
- 2. Πρόσωπο = υπόσταση και υπόσταση = πρόσωπο.**
- 3. Ν. Ξεξάκη, *Ορθόδοξος Δογματική, Η Θεολογία του Ομοουσίου* , τ. Β', Έννοια, Αθήνα 2006, σελ. 74-75.**
- 4. Ν.Ε.Μηστοπούλου, *Θέματα Ορθοδόξου Δογματικής Διδασκαλίας, Πανεπιστημικά Παραδόσεις Δογματικής, Αθήναι 1983, σελ. 56-57.***
- 5. Χρ. Ανδρούτσου, *Δογματική της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας,***

Αστήρ, Αθήναι, 31992, σελ. 63-64.

6.Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Επιστολή 236, Courtonne III, σελ. 533-7, (ΒΕΠΕΣ 55, 28939-2901).

7. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΥΣΣΗΣ, Πώς τρία πρόσωπα λέγοντες, Mueller, σελ. 318-12, (ΒΕΠΕΣ 68, 16910-14).

8. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Διαλεκτικά (κστ') μγ', περί υποστάσεως, Kotter I, 1085-7, (PG 612B). Βλ. και ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ, Προς Ιακωβίτην 8, Kotter IV, 1131-6 (PG 94, 1439-1440).

9. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Φιλόσοφα, Kotter I, 1652-8, Πρβλ. ΑΥΤΟΘΙ, 16512-15.

10. ΙΩ. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Έκδοσις ακριβής Ορθοδόξου Πίστεως, 1,8, PG 94, 828-829.

11. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ομιλία ΚΔ', 4, PG 31, 609B, (ΒΕΠΕΣ 54,22123-24).

12. Ιω. Δαμσκηνού, Έκδοσις ακριβής Ορθοδόξου Πίστεως, 1,8, PG 94, 821-824.

13. Ιω. Δαμσκηνού, Έκδοσις ακριβής Ορθοδόξου Πίστεως, 1,8, PG 94, 809.